

سرشناسه : دهقانی، محسن، ۱۳۵۲-
 عنوان و نام پدیدآور : بدرقه مسافران ابدی/مؤلف محسن دهقانی
 مشخصات نشر : قم : صبح صادق، ۱۳۸۸
 مشخصات ظاهری : ۲۷۶ص.
 شابک : ۹۷۸۰۲۰۹۶۲۰۲۰۷۱-۸
 وضعیت فهرست نویسی : فیا
 موضوع : تشییع و تدفین، مراسم -- ایران
 موضوع : تشییع و تدفین، مراسم -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
 موضوع : تشییع و تدفین اسلامی
 رده بندی کنگره : ۲۱۳۸۸/۹۵/۳۵۸/ABP
 رده بندی دهلی : ۲۹۷/۷۲۶
 شماره کتابشناسی ملی : ۸۱۵۶۵۹۱

نام کتاب : بدرقه مسافران ابدی

نویسنده : محسن دهقانی

ناشر : صبح صادق

چاپ : گلها

نوبت چاپ : سوم / پاییز ۱۳۹۰

قطع : رقعی

شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه

بها : ۴۰۰۰ تومان

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۸۴۰۳-۷۱-۸

مرکز پخش :

قم : تلغن : ۰۲۵۱-۷۸۳۵۷۲۷-صندوق پستی ۶۱۴۴-۳۷۱۵۵

mobin_mr1388@yahoo.com

بدره مسافران ابد

فهرست مطالب

مقدمه ۱۹

فصل اول: با مجالس ترحیم

- گام‌های ده گانه در تحلیل مجالس ترحیم ۲۳
- گام اول: مرده پرستی یا ...؟! ۲۳
- گام دوم: اهمیت پردازش به چگونگی آداب سوگواری ۲۴
۱. ایجاد رسم خوب و کار نیک ۲۴
۲. ایجاد یاد مرگ ۲۶
- گام سوم: پیوند آداب عزاداری اموات با عالم آخرت ۲۹
- گام چهارم: تحلیل عزاداری بر میت در منطق انسانیت ۳۲
- گام پنجم: احترام به آداب و سنن نیکو ۳۵
- گام ششم: بررسی انواع آداب و رسوم سوگواری ۳۷
- استناد رسوم به عقل و شرع ۳۸
- گام هفتم: تبعیت از سیره‌ی اهل بیت علیهم‌السلام در آداب و رسوم سوگواری ۳۹
- گام هشتم: رابطه‌ی تنگاتنگ رسوم بی‌اسراف، با اسراف ۴۱
- گام نهم: تفاوت آثار با آداب ۴۲
- الف: آثار تأثیرگذار بر میت ۴۴
- ب: آثار تأثیرگذار بر غیر میت ۴۴
۱. آثار دنیوی ۴۴
۲. آثار اخروی ۴۵
- گام دهم: نمونه‌ای از آداب بی‌اسراف در جامعه ۴۶
۱. فیلم‌برداری و عکاسی هنگام غسل دادن میت ۴۶
۲. غسل باید حداقل شش مرده را غسل داده باشد ۴۷
۳. روشن کردن آتش درب غسل‌خانه ۴۸

- ۴۸ ۴. گفتن کلمه «بلال»
- ۴۸ ۵. بختن پیش جنازه قبل از دفن
- ۴۸ ۶. اختصاص زمان دفن میت از صبح تا ظهر
- ۴۹ ۷. بختن مرغ درسته با تخم مرغ
- ۴۹ ۸. دفن میت زن، توسط داماد یا پسر خواهر زن
- ۵۰ ۹. نواختن آهنگ در کنار قبر بعد از دفن
- ۵۱ ۱۰. رفتن به کنار قبر در اولین صبح بعد از دفن
- ۵۱ ۱۱. عدم رفتن به زیارت قبر میت تا سه روز بعد از دفن
- ۵۲ ۱۲. روشن کردن چراغ بر سر قبر میت
- ۵۲ ۱۳. تعیین شب چهلم بر اساس تعداد فرزندان
- ۵۲ ۱۴. پول دادن به صاحب مصیبت (سرباره)
- ۵۳ ۱۵. گذاشتن سنگ قبر روز سی و نهم (باگرفتن)
- ۵۳ ۱۶. استخدام گریه کن و تشییع کننده
- ۵۴ ۱۷. تزئین قبور
- ۵۵ ۱۸. تجمل گرایی و تشریفات
- ۵۷ ۱۹. نمایش تاج گل های شاهانه
- ۵۸ تحلیل مجالس ترحیم
- ۵۸ تعریف ترحیم
- ۵۸ علت تشکیل مجالس ترحیم
- ۶۱ انحرافات مجالس ترحیم
- ۶۱ ۱. دوری از اصل عزاداری
- ۶۲ ۲. تغییر سنت نبوی
- ۶۲ ۳. افراط و تفریط در گریه و زاری
- ۶۳ ۴. لوٹ شدن مداحی در مجالس فاتحه
- ۶۳ ۴/۱. محوریت مادیات
- ۶۳ ۴/۲. تلاش در بازار داغی به خاطر گریه انداختن صاحبان عزا
- ۶۴ ۴/۳. کثرت چاپلوسی و تعلق گویی
- ۶۵ ۵. مهجوریت قرآن در مجالس فاتحه
- ۶۵ ۶. پرداخت هزینه های گزاف
- ۶۶ ۷. تغییر ترحیم و مغفرت به بزرگداشت
- ۶۷ علت برخورد با این قبیل انحرافات

۶۷	نمونه‌ای از خوراکی‌های مجالس ترحیم
۶۹	علت کج‌روی‌های موجود در عزاداری بر میت
۷۰	نتیجه‌گیری از مباحث فصل اول
۷۱	آداب صحیح در مجالس ترحیم
۷۱	الف: آداب معنوی و باطنی
۷۱	۱. فراوانی ذکر خدا در مجالس
۷۱	۲. تلاوت قرآن
۷۲	۳. جهت دهی فکری و اعتقادی
۷۲	۴. نقل فضائل و مصائب اهل بیت - علیهم‌السلام -
۷۳	ب: آداب ظاهری
۷۳	۱. پذیرایی ساده
۷۳	۲. زمان مجلس
۷۴	۳. مکان مجلس
۷۴	۴. مناسب بودن صدای وسایل صوتی
۷۵	۵. شیوه‌ی صحیح در مداحی و مرثیه‌خوانی
۷۵	۵/۱. مداحی و شعر خوانی
۷۷	اهمیت و ضرورت ذکر فضائل و معارف الهی
۷۹	۵/۲. مرثیه‌خوانی
۸۰	۵/۳. مصیبت‌خوانی

فصل دوم: گام‌های نخستین در آغاز سوگواری

۸۵	گام اول: تفاوت نهادن بین موت و فوت
۸۶	گام دوم: رعایت شأن میت در سوگواری
۸۷	الف) فوت عالم ربانی
۸۹	ب) فوت بستگان
۹۰	گام سوم: فرهنگ‌گریه در عزاداری
۹۳	الف) حدّ گریه
۹۳	ب) گریه بر میت، سنت رسول خدا - صلوات الله علیه - است
۹۴	۱. گریه‌ی پیامبر در بیماری سعد بن عبادة
۹۴	۲. گریه‌ی پیامبر بر پسرش ابراهیم

۳. گریه‌ی پیامبر بر نوه‌ی خویش..... ۹۵
۴. گریه‌ی پیامبر بر عموی خویش..... ۹۵
۵. گریه‌ی پیامبر بر شهدای جنگ موته..... ۹۶
۶. گریه‌ی پیامبر بر جعفر بن ابی طالب..... ۹۷
۷. گریه‌ی پیامبر بر مزار مادرش آمنه..... ۹۷
۸. گریه‌ی پیامبر بر فرزندش حسین(ع)..... ۹۷
- رابطه‌ی گریه با میت در قبر..... ۹۸
- گام چهارم: روش برخورد با مصیبت..... ۱۰۰
۱. صبر نمودن..... ۱۰۰
۲. خواندن نماز و گرفتن روزه..... ۱۰۰
۳. ذکر کردن مصائب پیامبر خدا - صلوات الله علیه-..... ۱۰۱
۴. گفتن حمد الهی..... ۱۰۲
۵. گفتن «انا لله وانا اليه راجعون»..... ۱۰۲
۶. رعایت مدت ترک زینت..... ۱۰۳
۷. دقت در نوع پوشش خود..... ۱۰۳
۸. دوری از زدن خود، صیحه زدن و حتی شنیدن آن..... ۱۰۴
۹. رعایت وظایف زنی که شوهرش فوت کرده..... ۱۰۵
- ۹/۱. رعایت مدت عده‌ی وفات..... ۱۰۵
- ۹/۲. رعایت زمان پوشیدن لباس آوان و سرمه کشیدن..... ۱۰۶
- ۹/۳. رعایت شرایط برای ازدواج مجدد..... ۱۰۶
- گام پنجم: با مصیبت فرزند، چگونه باید برخورد کرد؟..... ۱۰۷
- الف: ثواب پدر و مادر فرزند از دست داده..... ۱۰۷
- ب: در مصیبت فرزند چه باید کرد؟..... ۱۰۸
- دفع دو شبهه:..... ۱۰۹
۱. آیا گریه کردن در مرگ فرزند خود صحیح است؟..... ۱۰۹
۲. آرزو نمودن فوت فرزند به خاطر درک ثواب آن؟..... ۱۰۹
- گام ششم: توجه به عنایت‌های الهی بر اهل میت در مصیبت‌ها..... ۱۱۰

فصل سوم: با راهیان دیار بقا

- وظایف قبل از فوت..... ۱۱۳

- الف: رعایت مسائل شخصی در زمان زنده بودن..... ۱۱۳
۱. تنظیم وصیت نامه ۱۱۳
 - چگونه وصیت نامه خوبی بنویسیم؟ ۱۱۴
 ۲. توبه نمودن..... ۱۱۵
 ۳. اهتمام در ادای حقوق واجب مردم و خدا ۱۱۵
 ۴. تهیهی کفن در حال حیات ۱۱۶
 ۵. خواندن سورهی «یس» در هر روز..... ۱۱۶
 ۶. حسن ظن داشتن به خدا ۱۱۷
- ب: رعایت مسائلی که نسبت به یکدیگر و بر همگان لازم است ۱۱۷
۱. رو به قبله نمودن محضر ۱۱۷
 - علت رو به قبله نمودن محضر ۱۱۷
 - نشانه‌های محضر..... ۱۱۸
 - علت ریزش اشک از چشمان محضر..... ۱۱۹
 - بهترین حالت برای محضر..... ۱۲۰
 ۲. تلقین شهادتین (کلمة الاخلاص) ۱۲۰
 ۳. تلقین نام ائمه‌ی هدی - علیهم‌السلام - ۱۲۱
 ۴. تلقین کلمات فرج..... ۱۲۱
 ۵. تلقین دعای وارده ۱۲۱
 - معنای تلقین چیست؟ علت آن چه می‌باشد؟ ۱۲۲
 - نکته‌ای مهم در تلقین نمودن..... ۱۲۲
 - داستانی در عاقبت تلقین..... ۱۲۳
 ۶. اعمالی برای راحت‌تر جان دادن محضر ۱۲۴
 ۷. دراز کردن دست و پای میت ۱۲۵
 ۸. دوری از مکروهات ۱۲۵
 ۹. خواندن آیه‌ی الکرسی، دعای وارده و چهار آیه‌ی قرآن ۱۲۶
 ۱۰. قرائت سورهی «یس» و «صافات» ۱۲۷
 ۱۱. القای رجاء و امید به محضر ۱۲۸
 ۱۲. خبر کردن برادران دینی بر اطلاع از حال محضر ۱۲۸
- وظایف بعد از فوت ۱۲۹
- الف: مسائل مربوط به قبل از دفن ۱۲۹
۱. واجبات مربوط به میت..... ۱۲۹

۱۳۰. ۱/۱. غسل میت.....
۱۳۱. شرایط غسل دهنده.....
۱۳۱. نکته‌ای مهم.....
۱۳۲. علت غسل دادن میت.....
۱۳۳. وظایف اخلاقی غسل دهنده.....
۱۳۳. • دعا کردن.....
۱۳۳. • غسل دهنده هر چه از میت می‌بیند، کتمان کند.....
۱۳۳. • غسل دهنده در غسل دادن مؤمن، مهربانی به خرج دهد.....
۱۳۴. ثواب غسل دادن میت.....
۱۳۴. ۱/۲. حنوط کردن میت.....
۱۳۵. ۱/۳. کفن کردن میت.....
۱۳۵. مقدار واجب کفن.....
۱۳۶. مقدار مستحب کفن.....
۱۳۶. ثواب کفن کردن میت.....
۱۳۶. چند نکته.....
۱۳۶. • نجس شدن کفن.....
۱۳۷. • نوشتن دعا و شهادتین بر کفن.....
۱۳۷. • گذاشتن تربت دو کفن.....
۱۳۸. • رنگ کفن.....
۱۳۸. • خرید کفن از مال پاکیزه.....
۱۳۸. ۱/۴. نماز میت.....
۱۳۸. احکام نماز میت.....
۱۳۹. کیفیت نماز میت.....
۱۴۰. دو نکته.....
۱۴۰. علت تکبیرات پنج‌گانه در نماز میت.....
۱۴۱. دو نکته.....
۱۴۱. ۱/۵. دفن کردن میت.....
۱۴۲. ۲. مستحبات قبل از دفن.....
۱۴۲. ۲/۱. انجام اعمالی برای کوبه نبودن قیافه‌ی میت.....
۱۴۲. ۲/۲. روشن نمودن چراغ در محل مردن میت.....
۱۴۲. ۲/۳. اطلاع‌رسانی از فوت میت.....

- ۱۴۴ علت اطلاع رسانی
 ۱۴۵ فواید اطلاع رسانی
 ۱۴۶ ۲/۴. تشییع جنازه و شرکت در آن
 ۱۴۶ اهمیت و فضیلت تشییع جنازه
 ۱۴۸ آداب تشییع جنازه
 ۱۵۱ تذکر
 ۱۵۲ فواید روانی و اجتماعی تشییع جنازه
 ۱۵۲ ۲/۵. شرکت در نماز میت (و ثواب آن)
 ۱۵۴ ۲/۶. همکاری در کندن قبر
 ۱۵۴ ۲/۷. همکاری در دفن
 ۱۵۴ دعا به هنگام ریختن خاک و ثواب این کار
 ۱۵۵ اقوام بر میت خود خاک نریزند
 ۱۵۶ ۲/۸. دعا به هنگام نگاه کردن به قبر قبل از دفن
 ۱۵۶ ۲/۹. دعا کردن هنگام گذاشتن میت در قبر
 ۱۵۷ ۲/۱۰. تلاوت قرآن در قبر، قبل از تلقین میت و هنگام قرار گرفتن میت در قبر
 ۱۵۸ ۲/۱۱. دعای خروج از قبر
 ۱۵۸ حدیث نفس
 ۱۵۸ ۲/۱۲. شهادت چهل نفر از مؤمنین به اهل خیر بودن میت
 ۱۵۹ ب: آداب عزاداری بعد از دفن
 ۱۵۹ ۱. ریختن آب بر روی قبر
 ۱۵۹ علت آب ریختن بر روی قبر
 ۱۵۹ کیفیت ریختن آب بر روی قبر
 ۱۶۰ ۲. گذاشتن دست بر قبر
 ۱۶۰ ۳. دعا خواندن همراه با دست گذاشتن بر قبر بعد از دفن
 ۱۶۱ ۴. خواندن سوره‌ی قدر هفت مرتبه بعد از دفن
 ۱۶۱ تذکر مهم
 ۱۶۱ ۵. تلقین ولی میت بعد از پایان دفن
 ۱۶۳ ۶. به صبر و اداب داشتن صاحبان عزا (تعزیت و تسلیت گویی)
 ۱۶۳ ۶/۱. زمان تسلیت گویی
 ۱۶۳ ۶/۲. روش تسلیت گویی
 ۱۶۵ ۶/۳. ثواب تسلیت گویی

- ۱۶۷ ۶/۴. مصافحه در تسلیت
- ۱۶۸ ۷. نماز خواندن در لحظات اولیه بعد از دفن
- ۱۶۹ ۸. توقف مصیبت دیده‌گان در کنار قبر بعد از دفن
- ۱۷۰ ۹. نماز وحشت (لیلة الدفن - نماز شب اول قبر)
- ۱۷۰ • کیفیت نماز
- ۱۷۱ • زمان خواندن نماز وحشت
- ۱۷۱ • چند نکته
- ۱۷۲ ۱۰. پذیرایی از صاحبان عزا
- ۱۷۵ ۱۱. برگزاری مجلس
- ۱۷۶ چگونگی دعا کردن به هنگام شنیدن خبر مرگ از صحیفه سجاده

فصل چهارم: هدیه‌های برزخی

- ۱۸۱ اهمیت و علت خدمت‌رسانی به مردگان
- ۱۸۳ وظایف فرزندان نسبت به والدین پس از مرگ
- ۱۸۴ ۱. استغفار برای پدر و مادر
- ۱۸۴ ۲ و ۳. پرداخت دیون و ایفای نذر پدر و مادر
- ۱۸۵ ۴ و ۵ و ۶. نماز خواندن، روزه گرفتن و صدقه دادن از جانب آنها
- ۱۸۵ ۷ و ۸ و ۹. اجرای وصیت پدر و مادر، صلّه رحم کردن با خویشان آنها و احترام گذاشتن به دوستانشان
- ۱۸۶ ۱۰. پرهیز از انجام اموری که موجب بدگویی و دشنام پدر و مادر می‌شود
- ۱۸۶ ۱۱. خواندن نماز قضا و گرفتن روزه قضا
- ۱۸۷ ۱۲. طلب حاجت نزد قبر پدر و مادر
- ۱۸۷ ۱۳. انجام هر عملی که نسبت به زیارت اهل قبور وارد شده است، مانند تلاوت قرآن
- ۱۸۷ ۱۴. برقراری و حفظ رابطه با دوستان خوب پدر بعد از فوت پدر
- ۱۸۸ تذکر مهم
- ۱۸۸ وظایف همگانی و عمومی برای همه‌ی اموات (بستگان و غیر بستگان)
- ۱۸۸ ۱. انجام عمل صالح به نیابت از مردگان
- ۱۸۹ ۲. شادی اموات با ترحم و استغفار
- ۱۸۹ ۳ الی ۸. نماز خواندن، روزه گرفتن، حج رفتن، صدقه دادن، نیکی کردن و دعا نمودن
- ۱۹۲ فرستادن خیرات برای خود در زمان حیات دنیایی
- ۱۹۳ چه هدیه‌ای برای نجات خود در برزخ و قیامت بفرستیم؟

۱. درود و صلوات فرستان بر پیغمبر ۱۹۳
۲. ذکری برای ملاقات پروردگار هنگام موت ۱۹۴
۳. خواندن سوره‌ی «ن» برای رهایی از فشار قبر ۱۹۴
۴. تمام به جا آوردن رکوع در نماز برای دوری از وحشت قبر ۱۹۴
۵. انجام دادن شش عمل خاص به سفارش حضرت علی - علیه السلام - ۱۹۴
۶. گفتن ذکری از رسول خدا - صلوات الله علیه - در هر روز ده بار ۱۹۵
۷. انجام هر عمل خیر و کار نیک و ۱۹۶

فصل پنجم: سفر به بوزخ

- علت و سفارش رفتن به قبرستان ۱۹۹
- ✓ ایجاد انس و فرار اضطراب ۱۹۹
- ✓ عبرت‌گیری ۱۹۹
- ✓ آخرت‌گرایی ۱۹۹
- ✓ موعظه‌ی نفس ۲۰۰
- ✓ زیارت قبور صالحان، برابر با زیارت ائمه‌ی هدی - علیهم السلام - ۲۰۰
- ✓ ایمنی از روز قزع اکبر ۲۰۱
- ✓ بهره‌وری از زیارت قبور ۲۰۱
- زمان زیارت اهل قبور ۲۰۳
- الف) وقت خاص یا عام؟ ۲۰۳
- ب) زیارت در شب یا روز ۲۰۳
- ج) زمانهای مورد سفارش برای زیارت در روز ۲۰۴
- د) اهمیت زیارت در قبل از طلوع خورشید ۲۰۶
- آداب زیارت اهل قبور ۲۰۷
۱. با طهارت و وضو وارد قبرستان شوید ۲۰۷
۲. به محض ورود به قبرستان، به اهل قبور سلام دهید ۲۰۷
۳. خواندن قرآن ۲۰۹
- خواندن سوره‌های ویژه نزد قبر مؤمن ۲۱۰
۴. دعا کردن نزد قبر مؤمن ۲۱۲
- دعای اول ۲۱۲
- دعای دوم ۲۱۲

۸. برگزاری مراسم ترحیم در خانه‌ی میت ۲۳۷
- استفتائات از آیت الله فاضل لنکرانی - ره -
۱. گذاشتن میت در مسجد قبل از غسل ۲۳۸
۲. مخارج سوم و هفتم و چهلم ۲۳۸
۳. برای هفته و چهلم چه اعمالی بهتر است؟ ۲۳۸
۴. فاتحه خواندن برای یهودیان و نصاری ۲۳۹
۵. زینت کردن قبر با سنگ مرمر ۲۳۹
۶. روش غسل دادن میت به هنگام جاری بودن خون از بدن میت ۲۳۹
۷. روش تیمم دادن میت ۲۴۰
۸. اجازه از ولی میت برای غسل دادن ۲۴۰

استفتائات از آیت الله مکارم شیرازی - حفظه الله -

۱. مراسم میت داخل خیرات برای میت است. ۲۴۱
۲. غذا خوردن در منزل متوفی ۲۴۱
۳. پذیرایی از مال میت قبل از تقسیم ۲۴۱
۴. وصیت یک سوم دارایی ۲۴۲
۵. زمان عزاداری ۲۴۲

استفتائات از آیت الله نوری همدانی - حفظه الله -

۱. مراسم میت داخل خیرات برای میت است. ۲۴۳
۲. غذا خوردن در منزل متوفی ۲۴۳
۳. پذیرایی از مال میت قبل از تقسیم ۲۴۳
۴. وصیت یک سوم دارایی ۲۴۴
۵. زمان عزاداری ۲۴۴
۶. روش‌های مطلوب جهت عرض تسلیت ۲۴۴
۷. هدیه‌ی دسته گل به صاحب عزا ۲۴۴
۸. پارچه نوشتن جهت عرض تسلیت ۲۴۵
۹. شرکت در مجالس ترحیم تشریفاتی ۲۴۵
۱۰. پاره کردن لباس ۲۴۵

۱. آیا صحیح است که مردگان به زیارت اهل و عیال خود می آیند؟ ۲۴۹
۲. چگونه میتی که هیچ تلاشی نکرده، از راه صدقه، دعا و غیره، نفع می برد و ...؟ ۲۵۰
۳. آیا خواندن قرآن، برای پدر و مادری که کافرند، سودی به حال آنان دارد؟ ۲۵۴
۴. آیا معادی وجود دارد تا با نماز خواندن و انجام دادن خیرات، سودی به میت
برسد؟ ۲۵۴
۵. چرا عده‌ای از نام مرگ می ترسند؟ و آیا صحیح است پیرامون مرگ تفکر
کنیم؟ بیائید به شادی بیندیشیم و از مرگ و مرگ‌اندیشی نجات یابیم تا دچار
افسردگی نشویم؟ ۲۵۷
۶. عده‌ای می گویند: «فلانی خیلی راحت جان داد، نه بیمار شد نه زمین گیر،
شب خوابید و صبح مُرد» آیا این حرف صحیح است؟ ۲۶۰
۷. آیا ایرادی دارد آرزوی مرگ نمائیم؟ ۲۶۲
۸. لحظه‌ی جان دادن بر انسان چه می گذرد؟ ۲۶۳
- کیفیت و چگونگی گرفتن جان از انسانها و اقسام جان گرفتن ۲۶۵
- خطرناک‌ترین لحظه‌ی جان دادن چه می باشد؟ ۲۶۶
۹. سوالات و هایت، مبانی و افکار سُستشان پیرامون مرگ، چه پاسخی دارد؟ .. ۲۶۷
- دستور کامل نماز میت ۲۶۹
- دعای تلقین میت ۲۷۰
- کتابنامه ۲۷۳

صحیح آداب از چشمه سار حیانی از متن کتب ارزشمند روایی و در پاره‌ای مسائل متمسک به دلایل عقلی گشته و راه و شیوه‌ی صحیح را فراروی خوانندگان محترم قرار داده است. و با توجه به پی‌گیری‌های بنده در ضمن تحقیقات خود در راستای شناسایی کتاب‌های موجود در این زمینه، به نظر می‌رسد کتاب حاضر، به علت وجود جامع‌نگری در طرح مباحث و سرفصل‌های متنوع، کامل‌ترین کتابی باشد که تاکنون در این موضوع به رشته‌ی تحریر درآمده و به زینت طبع آراسته شده است.

بنابراین، امید آن دارم که این وجیزه‌ی ناچیز، مقبول و مرضی حضرت حق - جل و علا - و صاحب این عصر و زمان، حضرت حجت - روحی فداه - قرار گیرد و به عنوان خدمتی ناچیز به اسلام و مسلمین مقبول افتد و عیوب و نواقص آن از سوی فاضلان و عالمان محترم و گرامی بر بنده عرضه گردد.

والسلام

محسن دهقانی

۱۳۸۸/۱۰/۱۰